

DE VERLEIDINGEN VAN LORELEY EN LUTTERZAND

- door Robert Beernink

Ik ben in Duitsland en sta aan de oever van de Rijn. Stroomafwaarts tussen Bingen en Bonn stroomt de machtige rivier door een prachtig dal.

Twee bijzondere plekken ga ik aandoen. Ze liggen aan weerszijden van het “Deutsche Eck” in Koblenz, waar de Moezel in de Rijn uitmondt. Ten noorden ervan, bij Königswinter, bevindt zich de Drachenfels, een ooit vermaard reisdoel waarover mijn ouders graag vertelden. Mijn eerste bestemming ligt echter aan de zuidkant. Voor beide moet ik op de andere oever zijn; een pont vaart me naar Rüdesheim am Rhein en ik sla direct linksaf.

Het is druk op het water met voornamelijk vrachtboten en cruiseschepen. Aan beide kanten van de rivierbedding rijzen groene heuvels omhoog. Op strategische plaatsen zijn burchten gebouwd, van waaruit een oogje in het zeil kon worden gehouden. Het zijn adembenemende eenendertig kilometers naar mijn eerste doel.

Onderweg ga ik bij een Gasthof koffiedrinken en log in op de lokale wifi. Het eerste couplet ken ik nog uit mijn hoofd:

“Ich weiß nicht was soll es bedeuten,
Dass ich so traurig bin;
Ein Märchen aus uralten Zeiten,
Das kommt mir nicht aus dem Sinn.”

Op mijn beeldscherm ontrollen zich ook de andere vijf.

Ik probeer me in te leven in deze strofen van Heinrich Heine. De laatste Duitse dichter van de Romantiek schreef in 1824 over de nimf die vanaf de “Loreley” schippers verleidde en hun vaartuigen op de rotsen liet lopen.

De Rijn wurmt zich rond de rots, is daar op zijn smalst (113 meter), op zijn diepst (25 meter) en heeft een gevaarlijke stroming. Het geldt nog altijd als een van de meer risicovolle gedeelten.

Vanuit Sankt Goarshausen gaat een mooie asfaltweg omhoog en al gauw kan ik vanaf de top de rivier zien, 132 meter beneden mij. Ik denk weer aan Heine en begrijp waarom de nimf, ondanks de verstorende komst van de mensen, niet wilde vertrekken van deze rots.

Dat gebeurde pas toen zij de zoon van de Paltsgraaf had laten verongelukken. Zijn schildknaap ontsnapte aan de ramp en bracht het droeve nieuws aan vader. De graaf wilde de nimf van de rots laten gooien maar bij het zien van haar belagers wierp ze haar halsketting in het water en werd daarna voorgoed verzwolgen door hoge golven.

Het valt me niet mee om het gevoel van de dichter te herbeleven. Misschien is een meer vertrouwde omgeving daarvoor beter geschikt.

Er is één plek in Twente waar de meanderende stroom van een rivier zich op vergelijkbare wijze heeft kunnen handhaven: in het Lutterzand, gelegen in het kronkelige stroomdal van de Dinkel.

Vanuit Duitsland komt het riviertje bij Losser Twente binnen, stroomt langs het Lutterzand, rondom het fraaie landgoed Singraven om bij Neuenhaus, wederom Duitsland, in de Vechte te stromen. De Dinkel is vanaf het Lutterzand sterk gekanaliseerd, maar de stroomopwaarts gelegen gebieden

kampen bij veel watertoevoer nog regelmatig met overstromingen.

Net als bij de Loreley bestaat de verleiding van het Lutterzand uit schoonheid. Sinds 2007 is het een aardkundig monument. Het Lutterzand herbergt bijzondere zandverstuivingen en afkalvingen langs de hoge Dinkeloever, zoals aan de buitenbocht bij “De Groene Staart”, heidevelden, jeneverbessen en een glooiend landschap met veel verschillende bomen en een variatie aan fauna, waaronder oeverzwaluwen, ijsvogels en wild. Het gebied is erg groot, strekt zich uit tot aan de grens. Menige smartphone waant zich in Duitsland.

Het gebied wordt druk bezocht, niet alleen door toeristen van buiten de regio, maar ook door mensen uit de streek zelf.

De dichtregels van Heine verplaatsen me naar een andere tijd, die er niet meer is. Dat geldt ook voor de vele streekgenoten, voor wie hun eerste uitje met vader en moeder een warme zondagmiddag naar het Lutterzand was. Zij komen om die herinneringen te herbeleven en koesteren. De alles opslokkende tijd, laat echter ook hen genadeloos op de klippen gaan: ‘und das hat mit ihrem Singen die Lore-Ley getan.’

* * *

Auteur Robert Beernink heeft dit verhaal op 26 januari 2019 verteld tijdens de eerste editie van ‘Lutterzand Literair’. Het is een bewerking van de eerder in ‘TukkerTrek – Twentse Trekken op Bijzondere Plekken’ verschenen gelijknamige versie.

© R.Th.M. Beernink